

Winter- rogge

5 | *5 Secale cereale*

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

BETER
BODEMBEHEER

GROEN
Groenontwikkeling in Noord-Holland, Zeeland & Vlaanderen, Nederland

Europese Unie
Europees Fonds voor
Regionale Ontwikkeling

Provincie
Noord-Holland

GreenPort
NoordHollandNoord

Winterrogge | *Secale cereale*

Rogge kan als groenbemester, voedergewas en/of voor bodembedekking worden geteeld. Zowel zomerrogge als winterrogge zijn hiervoor geschikt. Winterrogge kan later worden gezaaid en is niet vorstgevoelig. Daarom wordt vrijwel altijd gekozen voor winterrogge. Het gewas is zeer geschikt als groenbemester na gewassen die laat het veld ruimen. Het geeft een vrij snelle en goede grondbedekking en een zeer goede doorworteling van de bouwvoor. Als de teelt bedoeld is als voedergewas wordt het ook wel "snijrogge" genoemd; gaat het meer om groenbemesting dan heet het "bladrogge". Rogge wordt vaak gemengd gezaaid met Italiaans raaigras of triticale. Hiervoor zijn kant en klare mengsels te koop of er wordt zelf een mengsel samengesteld. De laatste jaren wordt een groot deel van het snijmaisareaal na de oogst ingezaaid met rogge of een mengsel met rogge. De rogge legt de resterende stikstof vast, houdt de bodem gedurende de winter bedekt en levert een snede groenvoer op in het voorjaar. Winterrogge is één van de officiële vanggewassen na mais. Rogge wordt vooral op zand- en dalgrond geteeld (zowel als graan als groenbemester) maar doet het ook prima op zavel- en kleigronden. Natte- en slempgevoelige percelen zijn minder geschikt voor roggeteelt. Winterrogge wordt ook gebruikt voor het vastleggen van de grond op stuifgevoelige gronden o.a. in de Veenkoloniën.

Bemesting

Rogge hoeft slechts licht bemest te worden en heeft voldoende aan 50-80 kg N per ha. Bij gewassen die vrij veel stikstof achterlaten (bijvoorbeeld aardappel) is een stikstofbemesting niet nodig en kan rogge als N-vanggewas dienen. De opgenomen stikstof kan dan weer ten goede komen aan het volggewas. Rogge kan prima gezaaid worden na een drijfmestgift in de nazomer of herfst. Als vanggewas na mais mag geen stikstof worden gegeven.

Ziekten

Treden niet of nauwelijks op. In een bouwplan met veel granen is er kans op aantasting door graanschimmels, zoals bruine roest en meeldauw. Dit speelt echter alleen bij een vroege zaai. Rogge is een slechte waardplant voor de bodemschimmels *Pythium violae* en *Verticillium dahliae*.

Plagen

In winterrogge komen weinig plagen voor. Rogge als groenbemester kan wel de opbouw van hoge dichtheden naaktslakken veroorzaken. In een bouwplan met veel granen is er ook kans op vretterij door fritvliegmaden.

Onkruiden

Door de snelle en goede grondbedekking veroorzaken onkruiden weinig problemen en kunnen zonodig goed bestreden worden. Soms kan muur zich zo sterk ontwikkelen dat een bestrijding nodig is.

Aaltjes

Rogge vermeerderd aardappelpycysteaaltjes en bietencysteaaltjes niet. Het quarantaine aaltje *Meloidogyne chitwoodi* wordt sterk vermeerderd en het quarantaine aaltje *Meloidogyne fallax* wordt matig vermeerderd. Het Noordelijke wortelknobbelaaltje (*Meloidogyne hapla*) wordt niet vermeerderd, maar het graswortelknobbelaaltje *Meloidogyne naasi* vermeerderd zich matig op Engels raaigras. Het wortellesieaaltje *Pratylenchus penetrans* wordt matig vermeerderd. Stengelaaltjes vermeerderen zich matig op rogge en kunnen ook schade aan dit gewas veroorzaken, want als rogge bij hogere dichtheden van dit aaltje wordt gezaaid treden er groeiomvormingen op ("reup"). De trichodoride aaltjes *Paratrichorodus pachydermus*, *Paratrichorodus teres* en *Trichodorus similis* vermeerderen heel goed op rogge. Van *Trichodorus primitivus* is de vermeerdering op rogge niet bekend. Tabaksratelvirus (dat door trichodoride aaltjes wordt overgebracht) wordt door rogge matig vermeerderd.

Onderwerken

Het gewas kan voor de winter direct ondergeploegd worden wanneer de gewasgroei beperkt is gebleven. Bij een forse ontwikkeling in het najaar zal het gewas voorbereid moeten worden door maaien (en eventueel als groenvoeder afgevoerd), schijveneggen of doodspuiten. Het gewas zal in ieder geval netjes ondergewerkt moeten om hergroei van gewasresten te voorkomen. Wanneer het gewas gedurende de winter blijft staan kan de rogge in het voorjaar doodgespoten worden. Zonder voorafgaande grondbewerking kunnen dan gewassen als bieten of mais worden gezaaid. De bespuiting moet dan wel ruim voor het zaaien gedaan worden om te voorkomen dat de herbicide die uit de gewasresten vrij kan komen de kiemen van het gezaaide gewas dood. Ook in het voorjaar bestaat de mogelijkheid om het gewas vers van het land te voeren en de gewasresten vervolgens onder te ploegen of licht in te werken.

Opslag

Bij de teelt van winterrogge als groenbemester treedt geen aarvorming op. Problemen met opslag uit zaad spelen daarom niet. Wel kunnen gewasresten opnieuw uitlopen wanneer het ploegen niet zorgvuldig genoeg wordt uitgevoerd.

Drogestofopbrengst

Als groenbemester kan rogge (uiteraard afhankelijk van de zaaidatum) voor de winter ca. 1600 kg drogestof per ha opleveren. Dit omvat zowel boven- als ondergrondse delen. Van winterrogge geoogst (gemaaid) in het voorjaar komt 25 ton verse massa per ha, waarvan 4500 kg drogestof. De gemiddelde effectieve organische stof aanvoer van winterrogge is 850 kg/ha. Wanneer de voorjaarsnede op het veld achterblijft is de effectieve organische stof aanvoer hoger.

Teeltkosten

De teeltkosten van rogge bestaan vooral uit de zaaizaadkosten. De stikstofbemesting is beperkt of wordt achterwege gelaten. Vóór het inzaaien (als stoppelgewas) is een grondbewerking en/of een zaaibedbereiding nodig; voor het onderploegen meestal nog een voorbereiding.

Materiële kosten:

zaaizaad		150 kg à €0,60	= € 90
N-bemesting		50 kg à € 1,14	= € 57

Besparing in volggewas:

N-bemesting		20 tot 40 kg à 1,14	= € 23 tot € 46
-------------	--	---------------------	-----------------

Zaaien

De inzaaiperiode van rogge loopt van half augustus tot eind oktober. De benodigde hoeveelheid zaaizaad is 120-180 kg per ha en de zaaidiepte bedraagt 2-3 cm. De rijenafstand varieert tussen 12,5 en 25 cm. Voor een snelle bodembedekking gaat de voorkeur uit naar een smalle rijenafstand. Rogge als groenbemester stelt niet al te veel eisen aan het zaaibed. Een lichte zaaibedbereiding is voldoende.

Rassenkeuze

Op de Nederlandse Aanbevelende rassenlijst zijn geen roggerassen meer vermeld. Wel staan er nog diverse oudere rassen op de Nationale lijst. Deze zijn alle te gebruiken als groenbemester.